

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Strategic Leadership of School Administrators under the Pathum Thani
Primary Educational Service Area Office 1

เต็มศิริ มารอด ¹, ชัยอนันต์ มั่นคง ² และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ *

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี²

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*

Corresponding author's E-mail: pimolpun_p@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็น จากนั้นจัดทำการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การพัฒนาทุนมนุษย์ 3) การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบ

Abstract

This article aimed to investigate the strategic leadership components of school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1. The researcher determined the research topic by considering through pertinent research documents. Using the focus group discussion form, five significant informants were chosen for in-depth interviews. For the qualitative investigation, the researcher then used content analysis. The results showed five elements of school administrators' strategic leadership, including 1) determining strategic direction, 2) human capital development, 3) fostering organizational culture, 4) strategy implementation, and 5) strategy evaluation and control.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrator, Component

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ซึ่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ โดยเฉพาะความสามารถในการกำหนดทิศทาง วางแผน และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกในการพัฒนาองค์กรในเชิงกลยุทธ์ มีการคาดการณ์และมีมุมมองระยะยาวเพื่อกำหนด ทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน สามารถประเมินและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เป็นแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรพัฒนาไปในทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (วิรัตน์รัตน์ เสือจอย, 2564) ในทำนองเดียวกัน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ใช้เทคนิค วิธีการ และศิลปะในการกำหนดทิศทาง พร้อมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรในองค์กร เพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้น เกิดความตระหนักรู้ในวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร ตลอดจนสร้างพลังร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (มูฟิต วาโซะ, 2564) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากความสำเร็จหรือประสิทธิผลของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารเป็นสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารจัดการองค์กร ทักษะการแก้ปัญหา และมีเทคนิคหรือกลยุทธ์การดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ (จันทร์ทิพย์ จิตอ่ำ, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งมีบริบทของสถานศึกษาที่หลากหลาย จากรายงานแผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่ายังมีข้อจำกัดด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ และการนำผลการประเมินคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การพัฒนาทุนมนุษย์ 3) การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้จะใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ คือ

1.1 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่ได้รับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

1.2 คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยนำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ทุกรายการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อกับงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3.2 จัดทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามแนวคิดของ Adair (2002), Robbins and Coulter (2003), Hitt, Ireland and Hoskission (2007), Wheelen and Hunger (2012), Nicholas Disney Ogola (2019), Alayoubi, Al Sobaki and Abu – Naser (2020), Carvalho et al. (2021), Ali Mohammad Adaileh and Nadeem Ali Adaileh, (2021), Siavash Borhan Ashkevari and Behrouz Ghasemi (2023), Warren C. Moquia and Marciano B. Melchor (2024) มาสรุปเป็นองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	องค์ประกอบย่อย
1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา 2) การกำหนดเป้าหมายสถานศึกษา 3) การกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษา 4) การขับเคลื่อนกลยุทธ์ 5) การปรับกลยุทธ์ตามการเปลี่ยนแปลง
2) การพัฒนาทุนมนุษย์	1) การส่งเสริมพัฒนาความรู้และทักษะบุคลากร 2) การพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากร 3) การพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ 4) การพัฒนาบุคลากรด้านการปฏิบัติงาน 5) การประเมินและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
3) การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร	1) การกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน 2) การสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ร่วม 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

องค์ประกอบย่อย

	4) การเสริมสร้างความสามัคคีและการทำงานเป็นทีม
	5) วัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง
4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	1) การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 2) การจัดสรรทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ 3) ระบบการสื่อสารและการประสานงาน 4) การติดตามและควบคุมเชิงระบบ 5) การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเต็มศักยภาพ
5) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์	1) การติดตามและประเมินผลตามมาตรฐาน 2) การวัดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน 3) การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเชิงระบบ 4) การนำผลประเมินไปปรับปรุงกลยุทธ์ 5) การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การพัฒนาทุนมนุษย์ 3) การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์

อภิปรายผลและสรุปผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษา การขับเคลื่อนกลยุทธ์ และ การปรับกลยุทธ์ตามการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา ตลอดจนสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรเกิดความเข้าใจร่วมกัน ใช้วิสัยทัศน์เป็นแรงจูงใจในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ และปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้อง

กับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประภัสสร พรมนุช และ พรหมมินทร์ ศรีหมื่นไวย, 2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา ทำให้การกำหนดทิศทางของสถานศึกษามีความชัดเจน เป็นที่เข้าใจร่วมกัน และสามารถแปลงสู่แผนปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฐาปนพงศ์ อินทรพานิชย์ และคณะ, 2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทำให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับจุดประสงค์ของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและเกิดความสอดคล้องในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาทุนมนุษย์ เมืองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาความรู้ และทักษะบุคลากร การพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากร การพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรด้านการปฏิบัติงาน และการประเมินและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตลอดจนทัศนคติและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายของสถานศึกษา รวมถึงการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแนวทางการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปฐญา มีสุข และ ประทุมทอง ไตรรัตน์, 2568) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากร ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานจริง ส่งผลให้บุคลากรสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและรองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน และงานวิจัยของ (เอลวิส โคตรชมภู และ จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์, 2565) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารทุนมนุษย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การประเมินและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสะท้อนผลการดำเนินงาน และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถรักษาและยกระดับศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร เมืองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน การสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ร่วม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร การเสริมสร้างความสามัคคีและการทำงานเป็นทีม และ วัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนด ทิศทาง และขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน สร้างค่านิยมและอุดมการณ์ร่วม

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ตลอดจนเสริมสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการพัฒนา วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประกายทิพย์ ภูมิภาค และ พระมหาอำนาจค์ ฐิต ปุญโญ, 2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่พบว่า การกำหนดแนวทางการ ดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรและการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิชญ์ สมจิตร, 2563) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 พบว่า การสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ร่วม เป็นหัวใจสำคัญของ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ช่วยสร้างความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร กระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่น มีจิตสาธารณะ และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาจนกลายเป็นแนวปฏิบัติขององค์กร ซึ่งช่วย เสริมสร้างความเป็นเอกภาพและนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 4 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การขับเคลื่อนกลยุทธ์ สู่การปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ระบบการสื่อสารและการประสานงาน การติดตามและควบคุมเชิง ระบบ และ การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเต็มศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท สำคัญในการนำกลยุทธ์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดสรรทรัพยากรอย่าง เหมาะสม พัฒนาระบบการสื่อสารและการประสานงานภายในสถานศึกษา ติดตาม และควบคุมการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและเสริมศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้การดำเนินกลยุทธ์บรรลุเป้าหมาย ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนัญญา คำพิระ, 2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 พบว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษามีการวางแผนเชิงระบบและเชื่อมโยงกลยุทธ์กับกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา ทำให้กลยุทธ์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดผลลัพธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิทธิศักดิ์ อู่ยโพนทอง และ สิริพร เขาวนชัย, 2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเต็มศักยภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการนำกล ยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็ม ศักยภาพมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การติดตามและประเมินผลตามมาตรฐาน การวัดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเชิงระบบ การนำผลประเมินไปปรับปรุงกลยุทธ์ และ การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน วัดและเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคอย่างเป็นระบบ นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงกลยุทธ์ และใช้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เอกลักษณ์ เจือมา และ โกวิพัฒน์ เทศบุตร, 2567) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 พบว่า การติดตามและประเมินผลตามมาตรฐาน ช่วยให้ผู้บริหารเห็นผลการดำเนินงานจริงเทียบกับเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ทำให้สามารถตัดสินใจและปรับปรุงกลยุทธ์ได้อย่างตรงประเด็นและทันท่วงที ส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พลวิทย์ พลราชม และคณะ, 2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า การนำผลการประเมินไปปรับปรุงกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลผลการดำเนินงานจริงมาใช้ในการทบทวนวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคอย่างเป็นระบบ และปรับปรุงกลยุทธ์รวมถึงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ มีความเป็นระบบ และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้บริหาร ทั้งในด้านการจัดทำหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร การพัฒนาตนเองตามบริบทสถานศึกษา และการต่อยอดสู่การสร้างรูปแบบการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในมิติการกำหนดทิศทางองค์กร การคิดเชิงกลยุทธ์ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้ได้แนวทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และกำลังใจอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง และรองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้ให้แนวคิด และคำปรึกษา จนส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ได้ให้ความร่วมมือและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ทิพย์ จิตอ่ำ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชนัญญา คำพิระ. (2566). ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐาปนพงศ์ อินทรพาณิชย์, กิจพิณัฐ อูสาโท, และสุรางคณา มัณยานนท์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3. *วารสารการบริหาร การจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 3(1), 38-50.
- ปภัสสร พรมนุช, และพรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วารสาร เสี่ยงธรรมจากมหายาน*, 10(2), 122-143.
- ประกายทิพย์ ภูมิภาค, และพระมหาอาร์งค์ ฐิตปุณฺโณ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 7(2), 229-240.

- ปัฐยา มีสุข, และประทุมทอง ไตรรัตน์. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(2), 430-444.
- พลวิทย์ พลราชม, บุญมี ก่อบุญ, และวาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2568). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 22(96), 121-134.
- พิษณุ สมจิตร. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มุพิต วาโชนะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรีอ่างทอง [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 (2567). *รายงานแผนบริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. <http://www.ptt1.go.th/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สิทธิศักดิ์ อัยโพนทอง, และสกริพร เชาว์นชัย. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา. *วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์*, 2(3), 271-285.
- เอกลักษณ์ เจือมา, และโกวิวัฒน์ เทศบุตร. (2567). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3. *วารสาร การบริหารและนิเทศการศึกษา*, 15(1), 108-121.
- เอลวิส โคตรชมภู, และจุฬาพรพรรณ ณะแพทย์. (2565). การบริหารทุนมนุษย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 39-50.
- Adair, J. (2002). *Effective Strategic Leadership*. London: Pan Macmillan.

Alayoubi, M. M., Al Shobaki, M. J., & Abu-Naser, S. S. (2020). Strategic leadership practices and their relationship to improving the quality of educational service in Palestinian universities. *International Journal of Business Marketing and Management*, 5(3), 11–26.

- Adaileh, A. M., & Adaileh, N. A. (2021). *The impact of strategic leadership practices on organizational learning capabilities in public universities in the southern region of Jordan*. Mutah University, College of Business.
- Carvalho, M., Cabral, I., & Verdasca, J. M. (2021). Strategy and strategic leadership in education: A scoping review. *Frontiers in Education, 6*, 706608. <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.706608>.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2007). *Strategic management: Competitiveness and globalization: Concepts and cases* (7th ed.). Thomson/South-Western.
- Ogola, N. D. (2019). Strategic leadership and strategy implementation: A case study of Federation of Uganda Football Association (FUFA). *Texila International Journal of Management, Special Issue*, 1–18.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2003). *Management* (8th ed.). Prentice Hall.
- Ashkevari, S. B., & Ghasemi, B. (2023). The impact of strategic leadership on organizational performance with regard to the role of organizational innovation. *Journal of Organizational Behavior Research, 8*(2), 40–53. <https://doi.org/10.51847/vSDdNm6S8t>.
- Moquia, W. C., & Melchor, M. B. (2024). Strategic leadership of school heads as determinant of organizational learning of public secondary schools in Panabo City Division. *EPRA International Journal of Environmental Economics, Commerce and Educational Management, 11*(5), 38–45.
- Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N., & Bamford, C. E. (2012). *Strategic management and business policy: Globalization, innovation, and sustainability* (15th ed.). Pearson Education Limited.